

Hvaležni osli za zaraščene kraške pašnike

Vračanje avtohtonih pasem Slovensko-hrvaški projekt obuja razpravo o pomenu reje oslov na kraških pašnikih

DOLENJA VAS – Poleg ovac, istrskega goveda in koz bi na kraške površine v zaraščanju lahko vrnili tudi osle. Zanje je bil izdelan rejski program, pristojno ministrstvo pa je rejcem obljubilo tudi podporo, če se bodo združili in pokazali interes za uresničevanje programa. Toda tega za zdaj ni.

DRAGICA JAKSETIČ

V okviru čezmejnega projekta o vračanju avtohtonih domačih živali na kraške pašnike na južnem Primorskem in Istrski županiji (s kratico APRO) se je avgusta v slovensko Istru oziroma na zaraščajoče se pašnike pod Slavnikom vrnilo istrsko govedo, deset brejih krav, poznanih tudi pod imenom boškarinke. Čreda se je že povečala za tri teleta. Partnerji z obeh strani meje, predstavniki Agencije za ruralni razvoj Istre (AZRI)

iz Pazina ter Kmetijsko gozdarske zbornice Nova Gorica, Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani in drugih pa so se pred kratkim zbrali na delavnici o oslu. Razprava med slovenskimi strokovnjaki in rejci je bila živahna še zlasti potem, ko so Hrvati predstavili svoje izkušnje in uspehe.

Avtohtone vrste na krožniku

V Istrski županiji so že pred šestimi leti ustanovili združenje rejcev istrskega osla. Zdaj šteje 50 članov, ki redijo približno 150 oslov. Hrvaška je do zdaj rejcu prispevala približno po 130 evrov na leto na osla, županija, ki sodeluje pri financiranju prireditve združenja, pa je ustanoviteljica AZRI. Ta je nosilka vseh aktivnosti, povezanih z avtohtonimi istrskimi ovco, govedom, oslom in kozami, te pa sežejo od genetskih študij in pogodbenega odkupa mesa po cenah, višjih od tržne, pa do predelave mesa in izobraževanja gostinskih delavcev iz 54 hrvaških gostiln in

hotelov, ki imajo na svojih jedilnikih jedi iz mesa istrskih goved in osla. V okviru projekta, ki se bo končal aprila 2013, bo pri Pazinu zgradila objekt za rejo čistokrvnih živali, načrtujejo pa tudi gradnjo klavnice za kopitarje.

Slovenski rejci nimajo skupnih ciljev

Istrani na Hrvaškem, ki bi radi povečali črede avtohtonih domačih živali, se zavedajo, da bo cilj dosežen le, če bo reja prinašala dohodek. Razprava na delavnici pa je pokazala, da slovenski rejci nimajo niti skupnega cilja niti za zdaj ne kaže, da bi se hoteli povezati v združenje. Res pa je, da na ravni regij ni nobenega, ki bi za rejo in trženje skrbel tako, kot to počne pazinska agencija oziroma Istrska županija za svoje rejce.

Veterinarka Mojca Nushol je pojasnila, da je leta 2009 pripravila rejski program, ki je bil odobren tudi na ministrstvu za kmetijstvo in ki bi omogočil državno podpo-

ro rejcem, vendar je tedaj ustanovljeno združenje obljubljenih rejcev zamrlo, brez jasno izražene interesa pa država sama ne bo storila nič.

Brez države se reja oslov ne izplača

Brez pomoči države pa številčnejša reja oslov ni mogoča. Osel je namreč podcenjena žival. Veterinarsko zdravljenje osla je zdaj dražje, kot je vrednost osla, so opozorili poznavalci. Čipiranje osla, za katerega je treba zdaj odšteti 70 evrov, pa je pravzaprav kazen za rejca.

Za večino rejcev oslov je reja teh živali bolj prostočasna dejavnost. A tisti, ki imajo na svojih kmetijah tudi osle, opozarjajo na vse koristi, ki jih imajo od njih sami ali jih imajo drugi v tujini. Osli so prehransko skromni, so pomočniki pri čiščenju trnatih rastlin s pašnikov, uporabljajo jih tudi kot varuhe čred pred zvermi.

Paša katerih koli vrste na suhih pašnikih je učinkovita preventiva

pred zaraščanjem in pred požari. Zadnji požar pri Črnotičah se je tam, kjer je bil teren popasen, ustavil sam. Nenazadnje je meso oslov zelo uporabno v kulinariki. Mleko

oslic je poleg mleka kobil najbolj podobno človeškemu. V Švici ga uporabljajo v kozmetični industriji, na italijanskem trgu pa dosega ceno 15 evrov za liter.

Za večino rejcev oslov je reja teh živali bolj prostočasna dejavnost. FOTO ARHIV AZRI PAZIN